

DEBRECZEN

A DEBRECZENI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Helyben: Félévre 6.— K. Negyedévre 3.— K.
Vidéken: „ 9.— „ „ 4.50 „

Felelős szerkesztő:

Dr. VARGA LAJOS.

Egyes szám ára 4 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Arany János-u. 2. sz. Telefon 412.

SZEMLE.

Mindenesetre szép dolog az erkölcs-bíráskodás. Az erényesözök és a morálpásztorok hivatása nemes: mosni, szapulni a szennyest és jó tanácsot szolgáltatni a javú és újának keresése és követésére nézve. Csakhogy az erkölcsbíráskodás a lehető legnehezebb feladat. Nemcsak azért, mert magának az erkölcsbíróknak, az erényesözöknek mentnek kell lennie minden földi saktól és minden még a legközönségesebb emberi eltévelyedésektől is, hanem azért is, mert az erkölcsbíráskodás szabályokhoz kötve nincs, mert hiányzik a becsületnek, a tisztességnek, az erkölcsnek a kódexa. Az erényesözök dolgát éppen ez könnyíti meg. Mert tudják, hogy ezek az emberi erények épp úgy alavetve vannak a fejlődés változatainak, mint a nagy mindenségnek minden jelensége. Csak a tér és csak az idő a végtelen, az örök és állandó. Egyéb minden változik, minden ami a térben és időben akár fizikai, akár csak eszmei létezéssel bír. A mi erény volt pár száz évvel előbb, — az ma bűn lehet és megfordítva. Ami erény, ami tisztesség, becsület és erkölcs más világítanak, más égbajjal alatti, más civilizáció korában: az nálunk üldözött társadalmi fekély. És így tovább. Mily rengeteg eszmei és tárgyismeretnek, mily óriási tudásának, roppant emlékező tehetőségének kell tehát lenni az erkölcsbíróknak és mily csalhatatlan itézőkességének az erényesözöknek, amikor az erkölcsbírói palásját magára öltve: itélni merészel a becsület, tisztesség, erény és erkölcs felett!

Az erkölcsbírók voltak mindig és ma is ők a társadalomnak legnagyobb stréberai és mondjuk ki, hogy: legnagyobb sarlatánjai. Erkölcsről prédikálnak minden utca sarok, tudás, személy és tárgyismeret és idegképesség nélkül. Van szerencsénk nap mint nap somoruan tapasztalni itt helyben, Debreczenben.

Avagy nem ily sarlatán erkölcsbíráskodás folyik-e nyíltan és titokban a függetlenségi és 48-as párt fölött a miatt, mert — nem imádja többé Kovács József polgármester urat! Miatta bizony valakire rá lehetne erőszakolni azt, hogy csak Kovács József urat szeresd és őt imádjad, mert nala nélkül nem leszel boldog sem ezen sem a más világon. Nos hát mi ilyen muszáj szerelmet nem ismerünk, ez a mi erkölcsi felfogásunkkal össze nem fér, mi nemcsak az öcső, hanem a rátukmált, a muszáj szerelemről is ítélünk, és mi annyira erkölcsös és liberálisak vagyunk, hogy nyomban felbontjuk az összefűző kötelékeket, amint a helyet tarthatatlanná válik. Ha az erény eszözök és erkölcsbírók ezt nem helyeslik, legyen nekik igazuk, de mi abból az erkölctelen igazságból nem kérünk.

Mi jól emlékezünk arra a botrányra amit az erényesözök és erkölcsbírók is igen jól tudnak, amely botrány miatt szé-

gyenpirban égett Debreczen város egész közönségének orcája és amely botrány miatt mi a függetlenségi és 48-as párt szerettünk volna a föld alá bujni. Az erényesözök és erkölcsbíróknak ma oly sarlatán táborra akkor velünk együtt szintén országos szégyennek és botrányának minősítette az esetet. Csakhogy — mint mondánk — az erkölcs és tisztesség is változik. Debreczenben még hamarabb, mint másutt. És ezt éppen maguk az erkölcsbíró sarlatánok igazolják és ezzel elárulják, hogy mennyi joggal mernek ők itélni másoknak erkölce felett.

Ezek a ma erkölcsbíró sarlatánok összedték az utcának minden sarat, minden szennyét és nem törődve azzal, hogy saját magukat is beszennyezik: mind radobálták azt akkor Kovács József polgármester urra és pártunkra és most ugyanezek a sarlatán erényesözök odatojják magukat Kovács József elé, hogy — Erőss Lajosként szólva — lenyalassák általa magukról azt a szennyet, de ez még nem elég, ezek az erényesözök most a mi torkunkra akarják forrasztani azt a Boda vacsorát, ami annak idején az ő öblos torkukon fennakadt.

Hogy a menyecske kikapós: annak igen sokszor férjem uram az oka Talán azért is, mert férjem uram is másfelé kacsintgat. Egészen természetesen találjuk, hogy a mi önszabadalmazott erényesözök sarlatánjaink Kovács József polgármester urnak ezt a nülenséget erénynek, a jóerkölcsöt megegyeztetettségnek találják. Mert a sarlatán erényesözök a parthüségét nem ismeri. Az ily erkölcsbíró hüségét egyáltalán nem is ismer, fogalma sincs arról, hogy valamely parthoz való tartozandóság erkölcsi — sokszor anyagi — köeleztségeket is jár. A mi sarlatán erkölcsbíróink helyeslik például azt, hogy Kovács József polgármester ur az augusztus 22-iki parlamenti keletlen létesített megállapodást, — mely pedig egyenesen a bekesseget és a tisztviselőknak érdekeit ocolta, — amely megállapodás végrehajtására Kovács József polgármester ur ígéretet tett: két nap múlva ugyanő cserbenhagyta, sőt paritukat legádázabb ellenségeinknek kiszolgáltatta.

Kovács József polgármester ur így bizonyította be azt, hogy mily toronymagas az ő hüsege és mily forró az ő köteleességtudása ama párt iránt, mely őt mint elnököt jó és rossz időkben támogatta, végre a polgármesteri székbe ültette. Tudomásul vesszük, hogy az erkölcsbíróknak ez a parthüség és ez a köteleességtudás a legtökéletesebb erkölcs!

Gyönyörű világot vet a mi erkölcsbíráinknak igazságérzetére és erkölcsi felfogására az is, hogy másoktól ellopkodott babérral koszorúzzák Kovács József polgármester urat. Sip, dob, trombita, minden harsona, minden rikkanás a hogy csak Isten tudniok adta harsogja uton-utfélen, hogy Kovács József polgármester ur idejében mily komoly alkotások létesültek és mennyire fejlődött ez a város! Nos mi ezuttal nem keressük azt, ami nincs, ami nem létesült, a

minek pedig létesülnie kellett volna és ami igazán város fejlesztés lett volna. Hanem csak megmaradunk annál a bizonyos fejlesztésnél. Például: a város rendezési terv és szabályzat, továbbá a csatornázási és vízvezetési szabályzat és még egy néhány ugy nevezett — fejlesztés. Mi ugy tudjuk, hogy a mi erkölcsbíróink itt meglehetősen tárgyismeret híjjával szűkölködnek.

Es Kovács József polgármester urra hivatkozunk, hogy azt a bizonyos városrendezési tervet és szabályzatot mint egy sületlen ostobaságot a miniszterium egyszerűen visszalökte, — aztán, mert szegyeiték: nem mertek vele előrukkolni éveken át, ott tartották, ott érlelték, ott aszalták abban a bizonyos polgármesteri fiokban, míg végre is a Kovács József polgármester ur által faképnél hagyott párt azt onnan kiereszkolta és hosszan tartott ingyen munkával, majd utána a vízvezetési és csatornázási szabályzatot is megalkotta. Százszázakat szavazott meg erre a célra; a párt folyósította a pénzt, de aggodalmaskodunk amiatt, hogy a pénz csakugyan el is — folyt, de a víz még most sem folyik, — a polgármester ur nem folyósít. Csatorna sincs, mert ha volna, akkor erkölcsbírók nem volnának.

Hat csak turbékoljanak Önök t. erkölcsbírók, — ezt az idvilt nem fogjuk megzavarni. Mert mi — elismerjük — nem bírnak oly hódító varázsszal, mint Önök. Kovács József polgármester ur velünk szemben annyira önálló volt, hogy el is hagyott benyűket és igazán nem csodáljuk, hogy az Önök erkölcsi elölt önállóságát elvesztette, Önöknek behodolt.

Agrárius glosszák.

(—y—s.) Nem lehet és nem is szabad egyszerűen napirendre térni annak a szabad előadásnak eszmei tartalma felett, amelyet dr. Molnár István, az Országos Magyar Gazdaszövetség kiküldöttje tartott Hajdúszoboszlányban, a Gönczy-Egyesület közgyűlésén. Kemény dió volt az a merkantiliztáknak és nagy fa az agráriusoknak, amelybe azonban feltétlenül bele kell vágni végre valahára a fejszét!

Mi az oka annak, hogy a magyargazda munkájával nincs arányban az eredmény, vagy — használjunk merkantilista kifejezést — a polgári haszon? Az uzsora és a modern gazdasági tudás hiánya! Es mi az orvosossága? A szövetkezetek sorompója és a gazdasági tudományok népszerűsítése. — A szövetkezetekben rejlt óriási erő szemléltetésére csak egy statisztikai adatra hivatkozunk. Kilenc év óta 2000 szövetkezetben 52 millió koronát takarítottak meg a szövetkezeti tagok. Ez magában is nagy dolog, hát még, ha tekintetbe vesszük, hogy a gazdasági szövetkezetekbe való tömörülés az egyetlen menedéke a mindent magemésztő és el-

MOZI! Széchenyi-kávéház helyiségében (Vas-uttal szemben) **MOZI!**
Ma este gazdag új műsor.

Büvös tánciskola (kacagtató). — Büntett és bűnhődés (dráma). — Rongyszedők jourja (bohózat). — A kegyelet (meghatós). — Ak siet elkésik (bohózat). — Challant hercege (sláger). — Olimpiai játékok Párisban (sport, színes). — Szécsényi kávéház.

sorvasztó kamatlábemelésnek. De az erkölcsi haszon is tekintélyes, mert a vagyon célszerű kezelése fokozza a gazdák önállóságát és biztosabb alapokra helyezi a megélhetést. Megtanítja a gazdákat számítani, tehát a legértékesebb tudásra, az elszámítás tücsök erejére helyett a hangyák logikus szorgalmára! Nagy dolog ez kérem nálunk, ahol a lakosság 75 százaléka él a földből!

A szövetkezetektől való idegenkedésnél sokkal nagyobb baj, hogy a magyar gazda egyrészt fél, másrészt nem ismeri és mert fél nem is akarja ismerni azokat a modern technikai és kemiai dolgokat, amelyeknek segítségével és alkalmazásával, munkájának lényeges csökkenése mellett is kétszeres eredményt érhetne el! Csak hogy ezt mesének tartják. *Ignorantia nulla cupido.* Itt is csak két dologra kell hivatkozni — a vetőgépre és a műtrágyára.

A kézzelvetés fáradságos munkája, allegóriája a magyar ember minden munkájának. Egyik helyre kevés mag jut, a másik helyre túl sok és ezek elszívják egymás elől az anyaföld termelő erejét, egymás nyakára nőnek és egyik sem tud tökéletesen kifejlődni. A vetőgép minden mag számára kijelöli az érvenyesülés területumát rendszeresen, szabályosan. Csak hogy mi magyarok félünk minden rendszeről.

Rendszertelenül vetünk és a hol sok életképes mag kerül egymás mellé a szellemiek szaniföldjén, ott nem érvenyesülhet az érés, mert kénytelenek vagyunk letörni egymást, míg másutt az életre kevésbé jogosult is kifejlődik.

Azután ott van a műtrágya. Minden műtrágya propaganda csinált vigencnek tartanak. Benyuják a szemüket az igazság napfénye előtti, ahelyett, hogy jóteknony sugárainak áldását kizsákmányolják. Pedig tudományosan kipróbált igazság, hogy a műtrágya a föld termőképességét kétszerezve növeli legalább.

Nagyon igaza volt az előadónak, mikor azt mondotta, hogy nálunk a föld — mert istenáldott föld — a művelés dacára is tereml. Ha nincs termés: sírunk, ha van — mint az ide is borban — akkor meg jobban sírunk, mert nincs hordó. Ilyenkor azután jarnak a deputációk a miniszteriumokban, hogy engedjék el a fogyasztási adót. Hogy is ne, talán boldog az állam, hogy a 17 millió boritaladót elengedve olcsóbbá tegye a bort és drágábbá a pálinkát, amiből pedig 75 millió haszon van. Hiszen akkor nem kopnák a pálinka.

És végül a kereskedelmi tisztesség az, amire, az előadó szerint meg kell tanítani a magyar gazdát! Hogy, hogyan, de elsajátított a becsületes magyar paraszt némi lelkiismeretességét. Szaz epojas közt bizonyosan van tíz paóna, egy métermazsa buzában tíz kilo ocu, egy kosár csemege szőlőben legalább két rohadt furt, hiszen így is megvesszik.

Igaz! De rémségesen rontjuk vele az európai piacon a megbízhatóságunkban vett hitet. Meg kell tanítani a magyar gazdát arra, hogy a kereskedelem legbiztosabb és legértékesebb alapelve — a becsület.

* * *

Csak tükördarabjai ezek dr. Molnár István színes, lendületes és — ami fő — meggyőző előadásának, de nagyon kívánatos lenne, ha ezekben a tükördarabokban is meglátná magát mindenki, akit illet. Azt mondják, a tükör a hiu emberek eszköze, de azt meg tudni kell, hogy az orvoslás tudománya a tükör segítségével néz be az emberi szervezet azon részeibe, ahová szabad szemmel nem láthat! Betegek vagyunk, lappangó kór-ságok gyötrik nemzetünk testét.

Használjuk tehát a tükröt!

Egyház és iskola.

A hétfői lelkészválasztás. A következő felhívást vettük: Az E. T. II. t. cz. 11. §-a értelmében az egyházmegyei elnökség által kiküldött, egy lelkesíti és egy világi egyébről álló küldöttség az 1908. évi október 26-án kitűzött lelkészválasztás alkalmával a presbyteriummal együtt jelenik meg a választások gyűléseztében, ennelőzva az aulirt elnökség megüvja es felkéri a presbyter urakat, hogy a jelzett napon, az évi október 26-án, hétfőn délelőtt 9 orára az egyház tanács erében elmaradhatatlanul és pontosan megjelenni névelőtas-ék. Debrecen, 1908 október 23. Smolffy Imre, kir. tanácsos, főgondnok. Konyves Tóth Kálmán, lelkész-elnök.

A debreceni Gazdakör mozgalma.

A boritaladó eltörlése mellett.

Választmányi ülés.

— október 24.

Régen volt a debreceni Gazdakörnek oly fontos választmányi ülése, mint a napokban, mikor a fontos ügyek egész garmadja került a választmány elé. Az ülésen Polgári Balint elnököt, az előadó Hortobágyi Ernő főjegyzőt volt. Legelőbb a kor által a telen rendezendő bál ügyét tárgyaltak. A bal december 19-én lesz, ar a választmány már megette az összes intézkedéseket.

Dr. Nagy Lajos a kör ügyésze ismertette a földművelésügyi miniszternek azon leiratát, melyben a miniszter saját hatósága alá tartozónak nyilvánítja a Gazdakört, ennélőzva az alapszabályok azon pontját, melyben a belügyminiszternek illetékessége es hatasköre, ellenőrzési es felügyeleti joga mondatik ki megváltoztatando a földművelésügyi miniszter leirata értelmében.

Hortobágyi Ernő főjegyző felolvasta dr. Vajda József kortag azon a választmányhoz a gyűlést megelőzőleg szabályozó időben irásban beadott indítványát, mely szerint a Gazdakör választmánya nem mint ilyen, hanem mint Debrecen társadalmi es politikai életének vezetőit magában foglaló testület foglaljon állást Bosznia Hercegovina annektálása alkalmával es másdon országos akciót az iránt, hogy a bekebelezendő tartományok úgy közjogiilag mint különösen gazdasági szempontokból Magyarországnak esá olóssanak.

Előadó indítványára kimondja a választmány, hogy alapszabályainál, rendeltetésénél fogva nem tartja ebben a kérdésben való alafogtatást hataskörébe tartozónak, az indítvány felett napirendre ter egyszerűen iratárba tételre rendli.

Ezután Racz Lajos titkár jelentette, hogy a Gazdaköri Egyesület a Gazdakörrel a Gazdakör helyiségében 28, a külső tanyai iskolákban 56 szak felolvasó estét rendez, amelyre tudományos es gyakorlati szak-

embereket kértek fel, kik e kérdésnek eleget tenni már meg is ígértek.

A választmányi ülés legfontosabb része következett ezután. Csáky János ugya is azt indítványozta, hogy amennyiben az Országos szőlő es bortermelő szövetkezet legközelebb Budapesten tartandó országos közgyűlésére a Gazdakört is meghívta, mondja ki a választmány, hogy az említett szövetkezet azon törekvését, miszerint a magas borfogyasztási adó a törvényhozás által töröltessek el; magának valja, ebbel törekvésében töle telhetőleg támogatja s megbizza Polgári Balint alelnököt es Racz Lajos titkárt, hogy az országos közgyűlésen a debreceni Gazdakört így irányban képviseljék es a debreceni Gazdasági Egyesülettel együttesen járjanak el.

Belátja ugya is minden szőlőműveléssel foglalkozó ember, de a fogyasztó közönség is, hogy a boradónak horioilis magassága Magyarország szőlőtermelésére a magyar boroknak hazai es világgiazi forgalmára nyomasztólag, bényítólag hat.

A választmány egyhangu helyeslő határozatával eme felfogásnak adott kifejezést amikor az indítványt elfogadta.

A jegyzőkönyv hitelesítésére elnök Kertész Imre es Jóna János váasztmányi tagokat kérte fel s ezzel az ülést bezarta.

Az iparosok oktatása.

Iparos-képző tanfolyamok Debrecenben.

Debrecen, október 23.

A technologiai m. kir. Iparmúzeum a következő tanfolyamokat rendezi e telen Debrecenben:

Általános ipari továbbképző, melynek tárgya. Üzleti fogalmazás: november, december es januar hónapokban hetenkint 2 napon esti 7—9 óráig. Ipari számtan-mértan: november, december es januar hónapokban hetenkint 2 napon esti 7—9 óráig. Szerkesztő es ábrázoló mértan: november hó 1-től — februar hó 28-ig hetenkint 3 napon esti 7—9 óráig es Vasárnap d. e. 9—12 óráig. Építő ipari szakrajz: november hó 1-től marcius hó 31-ig hetenkint 3 napon d. u. 5—7 óráig es Vasárnap 0—12 óráig.

Jelentkezni a kereskedelmi es iparkamara titkári hivatalában lehet a hivatalos órák alatt d. e. 8—12-ig es d. u. 3—6-ig. Jelentkezők bezarólag f. e. november hó 1-ig vétenek fel. Tandíj nincs. Taneszközdíj: üzleti fogalmazás 1 korona, számtan-mértan 1 korona, szerk. es ábrázoló mértan 2 korona, építő ipari szakrajz 3 korona, mely a jelentkezéskor fizetendő. Beiratkoznak: iparos mesterek, segédek es kivételesen magasabb elők pzettséggel (közéiskola) bíró tanulók is. Az egyes tanfolyamokra külön is lehet iratkozni.

Cipészsegéd szaktanfolyam segédek részére november es december hónapokban 5 héten át esti 7—9 óráig es vasárnap délelőtt 9—12 óráig. Taneszközdíj: 2 kor.

Szabósegéd szaktanfolyam segédek részére november es december hónapokban 5 héten át esti 7-től 9 óráig es vasárnap délelőtt 9—12 óráig. Taneszközdíj: 2 kor.

Szabómester szaktanfolyam 1909. év januar 1-től 5 héten át délutánonként 4 óráig. Taneszközdíj 3 kor.

Cipészsegéd szaktanfolyam 1909 jan. 1-től 5 héten át délutánonként 4 óráig. Taneszközdíj 3 kor.

Az összes tanfolyamokra jelentkezéseket a kereskedelmi es iparkamara titkári hivatala vesz fel, ugyszintén közelebbi értesítésekkel szolgál.

Modern fényképek, fényképes levelező-lapok, fénykép nagyítások, olajfestésű arcképek **művészies kivitelben.**
VAMOSER és BURG műterem DEBRECEN, Egyház-ter 3. sz. a.
o o o (a Nagytemplomnál.) o o o

A város gazdálkodása.

Fő a szép külszin.

Debrecen, október 23.

Haladunk tovább a felületesség jegyében. Valószínűsége van kéne tartanunk ez állapotot, ha nem tudnánk és meg nem lennénk róla győződve, hogy már nem tartanak sokáig ezek a lehetetlen viszonyok.

A bölcs megfontolás, a higgadt komoly megfontolás úgy látszik, hogy sokak előtt nem számít sokat. Felületességgel, mit sem törődve szaladnak keresztül minden tücskön-bogaron. Nem gondolják meg, hogy mit is tesznek, mikor nem számolva a józan ész követelményeivel — alapigazságokat volnának képesek megdönteni!

Igaz, hogy vajmi keveset számít magára az igazságra nézve, hogy megtagadják-e, vagy nem. Az igazság úgy is csak igazság marad örökre. Azonban nagyon sokat számít az, hogy félre tud-e vezetni sokakat az az áligazság, amit sokan igazságnak szeretnének feltüntetni?!

Az ilyen áligazságoknak azután kimondhatatlan részük van a helyzet összekuszálásában. Nagyon nehéz később megtalálni a helyes utat, mikor már a gyepelő *hivatottak* kezébe került.

Csakis ebből a szempontból kell megakadályozni az ilyen áligazságok érvényesülését, amelyek a legszebb külszinnel kecsegtetnek — de annál silányabbak belül.

Mert az igazságot nem lehet ámszavazni. A kétszer kettő csak kétszerkettő marad a világ végezetéig. Ezt nem lehet leszavazni — legfőképpen olyanoknak, akik nem tudják az egyszerűt!

No de az ilyen „leszavazásoknak“ sok is azután az értékök! Hiába kényszerítették rá Gallileit, hogy tagadja meg a természet örök törvényeit — „e pur si muove!“ Bizony forog a föld tovább, hiába tagadja le bárki is és az adósságból nem lesz „jövedelem“, csak ha akadnak olyanok, akik jövedelemnek veszik.

No de hát az nem is lényeges, hogy valamit *minek* vesznek, hanem az, hogy voltaképpen *micsoda*. Bizony hiába fogjuk rá a szalmacsutkára, hogy makaróni — az csak szalmacsutka marad!

Természetes, hogy akadtak mindig olyanok, akik a legnyilvánvalóbb igazság előtt is behunyják a szemüket. Ezeknek azután mindegy akármilyen is a dolog lényege — a fő az, hogy *minek* kell venni „bizonyos szempontokból“.

Ha ilyen szemüvegen nézünk mindent — akkor természetes, hogy ennek csak a köz adja meg leg-

jobbán az árát. Mert hiába tüntetjük fel mesés színben a város gazdálkodását, mit sem ér az, ha egy év múlva a polgárok keserves adófilléreiből kell pótolni az óriási hiányokat.

Minden akciónak — reakció a hatása. A fény után, árny következik, és győzelmi mamor után — a lehangolás.

Hiába próbálják a legszebb színekben feltüntetni a szépítés hazug eszközeivel a jövő évi költségvetést, csak ideig-óráig sikerül elbujtatni a lólabát.

A farizeusi koporsó is nagyon szép kívülről. Az ártatlanság fehér színében pompázik, virágokkal van ékesítve — de belül nézzük meg csak, hogy mit rejt magában?! Elborzadunk, ha látjuk, hogy mit rejt a csalóka külszin is iszonyodva érezzük a nehéz hulla szagot.

Debrecen város értelmes polgárságának a feladata, hogy megakadályozza önönmagának a végzetét. Mert nagyon sötét színekben láthatjuk a jövőt, ha tovább is így haladunk. A sok pusztítást nagyon nehéz helyrehozni, az igaz utról eltévedt szekerét nehéz visszakormányozni a rendes kerékvágásába. Mely után is könnyebb is lefelémenni a lejtőn —

A legnagyobb közérdek tehát megakadályozni a további fejleményeket és helyes utra terelni a város kátyuba zökkent szekerét. Nem engedhetjük meg, hogy a csalóka külszin által tévutra vezetett polgárság — keserves verejtékével, nehéz adófilléréivel fizesse meg esetleges vakságát.

Örökre nem élhetünk kölcsönökből és hitelünk már is inog. A „dusgazdag“ Debrecennek az Osztrák-Magyar Bank már sem akart hitelezni! Idáig jutottunk!

De mit számít még a jövő? Ravasz, jól kiesztelt számítással el-tüntetethetjük esetleg a tisztújítás évében a nagy pótdót — de kétszeresen fog vállainkra nehezedni majd később a terhe. Héj pedig volna elég megalkotandó nagy intézményünk, amire kéne a pótdó!

De beszéljenek helyettünk a számok. Ezek csak a tények erejével hathatnak. Az ilyen kétszerkettőt nem lehet leszavazni.

Jól fontolja meg tehát Debrecen város közönsége, hogy mit tesz akkor, ha elfogadja a jövő évi költségvetést!

Mennyivel fog emelkedni a pótdó ha a költségvetésbe vett 108 ezer koronát nem „jövedelemnek“ vesszük, hanem bevételnek?!

Kötelességünk tehát, hogy a nagyközönséggel is megismertessük a jövő évi költségvetés „reális“ voltát.

Közöljük tehát a városi felügyelő bizottság véleményes jelentését az 1909. évre szóló költségvetésről.

* * *

A felügyelő-bizottság jelentése.

Debrecen sz. kir. városnak 1909. évre szóló költségvetését „felülvizsgálati tárgyalás és véleményezés végett“ 12,351-908. számú tanácsi határozattal f. évi szept. 17-én vetjük kezünkhöz.

Teeendők befejezése kissé várattott magára. De a kapott megszüretéssel szemben ki kell jelentenünk, hogy a késedelem rajtunk kívül álló okokból eredt. Ennek megjegyzésével véleményünket az alábbiakban van szerencsénk beértesíteni: 1. Az 1907. évről származó 108,267 K 16 f pénztári maradvány, a tartalékszerű alapokéval, t. i. 87,336 K 67 f, együtt azaz 195,603 K 83 f, nagyobb részében t. i. 150 000 K — f értékig nem készpénz volt, hanem betét s mindössze 45,603 K 83 fillért tett a házipénztárnak és tartalékszerű alapoknak együttes pénzkészlete.

A 108 ezer s néhány koronányi nem valószínűs pénztári maradványt a tartalékszerű alapokéval együtt az 1907. évi zárszámadás és mérleg elfogadásakor a tek. közgyűlés a vagyonok közé sorozta.

Most, midőn a költségvetés ezt a 108 ezer K értéket az elkölthető jövedelmek élén, első helyen sorozza: ezt annál kevésbé hagyhatjuk szó nélkül, mert az a pénz és pénzérék újabb félmiliós kölcsönnek a maradványa s mert mint pénztári előrehozatal, a folyó 1908. évben már bizonynyal föl is használattott.

Általában nem szabályszerű dolog a pénztári maradványt a költségvetésbe vegyíteni, a bevétel és jövedelem fogalmát összekeveríteni. Korábbi felszámolásainkat azonban a helytelen szokással szemben nem ismételtük meg, mert 1891—1906. években, tehát 16 éven át a pénzmaradvány csak két ízben a 10,000 koronát, három ízben az 5000 koronát, 11 esetben pedig ennek is alatta volt, 15 000 koronáig azonban soha sem emelkedett s így aránylag csekély összegről volt szó, amilyen évről-évre előfordulhat. Most ellenben oly magas a pénzmaradvány, amilyen 17 évben csak egyszer fordult elő s amely a költségvetésbe illesztve, jelentős zavart okozhatna.

Eppen ezért bátrak vagyunk javasolni, a régi helytelen gyakorlatait szakítva, annak kimondását, hogy jövőre vagy teljesen küszöböltsék ki a pénztári maradványt a költségvetésből, vagy ha azt akarjuk, hogy a folos jövedelemből a pénztári maradvánnyal egyenlő összeg mindenáron költségvetési tétel maradjon: ez a művelet a mérlegen szabályszerűen készí tessék elő az illető zárszámadás elintézésével.

Ezuttal, ha a tek. közgyűlés többségének az volna a vágya, hogy a külsőben szükséges 10 százaléknyi közköltség emelés elkerülése végett az 1907 évi vagyonszaporatból 108 268 korona 16 fillért áldozzunk fel: ez csak az 1907 december 31 iki mérlegnek utólagos módosításával tudnánk annak elhatározásával történhetik meg, hogy az 1907 december 31 iki vagyonszaporadás azaz 192,987 korona 27 fillér két részre osztva, bárcle a 108 267 korona 16 fillér mint elkölthető jövedelem tartassék fenn 1909 re és csak a 84,720 korona 11 fillér maradvány o-atoltassék a tisztavagyonhoz, melynek összege ez által 42.819,997 korona 76 fillérré csökken.

E helyütt hátrább hagyva azon észrevételeinket, melyek a költségvetésnek csak

Soha

nem volt és nem is lesz kedvező alkalom olcsón vásárolni, mint most, mert raktárunkat dusan szereltük fel a legjobb árukkal, hogy a versenyt velünk senki sem veheti föl. Különös figyelmet érdemelnek divat kelméink és felöltőink úgy olcsóság mint jóság o o o tekintetében. — A cégre tessék vigyázni. o o o

Debreceni Nagy Aruház

Gelbmann és Rosenfeld

Piac-utca 19. szám alatt.

szövegét érdeklik: a pénzügyi eredményt befolyásoló javaslatainknak, mint fontosabbaknak adunk elsőbbséget. Nevezetesen

2. Költségvetésbeli egyes összegeknek megváltoztatására célzó javaslatunkat a % jegyű kimutatásba foglaljuk s a következőkkel indokoljuk:

a) A bevétel fokozására vonatkozólag Az 1. és 3. folyó számon alatti emelés új szerződések alapján. A 2., 4., 5. és 8. f. sz. a. emelést a jövő évi évről-évre állandóan fokozódó irányzatot színdokoljuk. A 10. és 12. sz. a. emelést az idei nagy bortermés magyarázza. A 11. f. sz. a. emelés a fokozódott kiadással XX-c. tart. lépést s a 14. f. sz. a. emelés a banktól kapott kiszámításra van befektetve.

b) A bevétel apasztására vonatkozólag. A 6. és 7. f. sz. a. csökkentést az illető jövedelmek évről-évre hanyatló irányzata, a 9. f. sz. a. csekély törést az a. aptokének kikerekítése s a 13. f. sz. a. tobbi évi eredmény átlaga vonja maga után. Ezeket kivül a f. ü. bizottságnak egyik része a IX-1. alatti bevételi tétel csökkentését javasolja a 6. és 7. f. sz. a. alkalmazott indokból.

c) A kiadás emelésére vonatkozólag. A 15. f. sz. a. emelés a 2. f. sz. a. alatti, a 16. f. sz. alatti a levágott raktározott fa nagyobb mennyiségének a 23. f. sz. a. a nyugdíjalap szükségelt gvarapításának, a 25. f. sz. a. a világitási vállalat külön költségvetésnek s a 28. f. sz. alatti az évi szükségletet emelkedő irányzatának a következőkkel.

A nyugdíj alap gyarapítását azért tartjuk szükségesnek, mert a fizetések emelésével a nyugdíj igény is fokozódik, pedig mai erejével a nyugdíj alap a mostani igényeket sem volt képes fedezni.

d) A kiadás csökkentésére vonatkozólag. A 18., 20., 22., 24., 26., 27., 29., 30. és 31. f. sz. a. csökkentéseket a takarékoság elve, a 17. f. sz. alatti a kevesebb termeléshez való arány, a 19. f. sz. alatti a gyertya szükséglet alaszálása, a 21. f. sz. alatti a mértékhiatalos hivatalka államosítása, a 32. f. sz. alatti az illető tanács végzés s a 33. f. sz. alatti az fejt meg, hogy a segély megszavazása csak egy évre szólt.

3. Tárgyalásunk folyamán felvilágosítást kértünk a következő kérdésekre nézve: kiadás I-4. és II-4. Mi okozza a sz. n. son és Szovát közérkező közölt emelést?

Kiadás III-6. Kivántuk a vállalkozó szerződéseket a mut. asat.

Bevétel III-c. 38. Kivántuk látni az új szerződést.

Bevétel III-d. 2. Honnan van a kirakatok u. ani jövedelem apadása?

Kiadás IV 16. Kivántuk ösmerni a tanács végzést.

Bevétel VII-1 I. És Kiadás VII-1. Kivántuk magyarázatot a két tétel közötti kulombozatra.

Mint hogy mind e felvilágosítás máig is elmaradt, javasoljuk az arról való intézkedést, hogy a muasztas legalább a jog- és pénzügyi bizottság tárgyalásáig pótolassék.

4. A fizetésrendezés tárgyában folyó évi augusztus 24-en keletkezett közgyűlési határozat még nem jogerős s egyik másik részében változás alá eshetik, esetleg teljes feloldasnak is alá van vetve.

Ennélfogva a tisztviselők, segéd- és kezelő személyzet egyéb alkalmazottak, rendőrség és szolgásményzet fizetésére és egyéb javadalmasására vonatkozó összes tételek érvénye az alapul szolgáló közgyűlési határozat jogerős emelkedésétől mint feltételtől függvén: a felügyelő bizottságnak egyik része javasolja annak kimondását, hogy önként érhetően az érintett összes

tételek a f. 1908. évi I. kgysz. közgyűlési határozat jogerősége előtt az 1908. évre előirányzott összegekben, a határozat jogerősége után pedig a miniszterium által jóváhagyott, illetve megállapított összegekben lesznek folyosítandók.

5. Erdősegünk kihasználása tekintetében az 1907. és 1908. év közti télen rendkívüli eszközök alkalmazottak. Aggódunk kellett tehát, hogy erdőseinknek 1908. évre sőt ennél is fokozottabban 1909. évre előirányzott jövedelmét nem lehet tartós. Ez irányban a városi erdőmester úrral értekezvén, tőle azt a kijelentést kaptuk, hogy még 5 évig ugyanazon famennyiség számíthatunk; a rá következő 6 éven át valami csökkenés fog beállni, ez azonban átérdekes ujan pótolható lesz. Azonutal a Guth következik, ahonnan 50 százalék jövedelem emelkedésre van kilátás a területek beerdősítésé folytán. Sőt ha városunk évente legalább 20 000 koronát fordítana a erdősítésre, akkor még egyszer annyi jövedelem volna idővel elérhető.

Kötelességünknek tartottuk erdőmester úrnak fentebbi megnyugtató kijelentését ide iktatni, megjegyezvén, hogy az erdővagatási és raktározási költségeknek 16. f. sz. alatti emelése is a vele való megállapodás alapján történt.

6. A költségvetés 27. lapján XV-2. tétel alatt évi 14 000 koronát megközelítő kiadás foglaltatik, azon kölesön kamatai s törlesztése fejében, mely ma már mintegy 66 000 koronara lepadt. Ajánljuk e kölcsönmaradvány konvertálását, miután ezáltal évente legalább 10 000 korona megtakarítható lesz.

7. Ugy tudjuk, hogy az újra leltározás és értékelés feladata a folyó évet terheli. De barha nincs is még készen ez a munka s eredménye előttünk teljesen ösmeretlen; ennélfogva azt sem tudjuk, hogy értékesítésre kell-e és milyen összegben számítanunk, e tekintetben elég nyugodtan nézhetünk a f. j. leányok elé, miután városunk mérlegén több mint két millió koronanyi tartalékok tettünk felé.

A város könyvnyomda vállalatának s világitási vállalatának költségvetését magunkévá tesszük. Annak véleményezését pedig, hogy a köz-évi pótdadó hany százalék legyen, a fejlem nyekhez kepest a közgyűlésre tartjuk fenn.

Az élet drámáiból.

Öngyilkos fiatal anya

Agyonlőtte magát gyermeke mellett.

— október 24.

Csak az élet, a maga markáns, kifejező erejű színeivel csálhat olyan drámát, mint amilyen tegnap reggel a Hajó-utca 4-ik szám alatt játszódott le.

Egy fiatal szép leány, ki csak pár órája, hogy anya volt, agyonlőtte magát. A golyó nyomán felszokkenő vér pirossra festette a polyat, mely egy síró-rívó ártatlan apróságot takart be, akinek pár órával ezelőtt adott életet az, aki akkor már átlőtt halántékkal végsőket vonaglott.

Az izgalmas eset részletei a következők:

Briza Bozsena 19 éves feltűnően szép szerb leány a Hajó utca 4. szám alatt szolgált Sauerwald ezredorvos családjánál, mint szakácsnő.

Briza Bozsena jobbmodu temesmegyei szerb családból származott, de szülei elszegényedtek s ő kénytelen volt szolgálatba állni.

A sors Debrecenbe hozta. Itt elérte a cselédleányok egyforma végzete. Valaki megejtette és a viszonynak a következménye az lett, hogy a szerb leány tegnap reggel egy egészséges fiúgyermeknek adott életet.

A leány lelkében ugy látszik csak ekkor ébredt annak érzése, hogy az ujszülött neki nem boldogságot, hanem örök szegységet hozott. Elkéseredve felvászorgott gazdaja lakásába s onnan egy revolvert kicsempészve, agyonlőtte magát.

Reggel nyolc óraker jelentették az esetet a rendőrségi központ, ahonnan Szőcs rendőrbiztos és dr. Balkányi Ede ker. orvos jelentek meg a helyszínén. Már akkor halott volt Briza Bozsena.

Lent feküdt a kapu alatti pinceszobában a padlózatán életlenül, nagy vértócsában. Az öngyilkosságot az utcán járókezők veték észre. A szoba ajtaja zárva volt, de mikorra a hatóság emberei megérkeztek, már feltörték.

A szerencsétlen leányt jobb halántékon találta a lövés és alig néhány perccy halál-tusa után kiszenvedett.

Az orvos megvizsgálta. Konstatálta a bekövetkezett halált. Majd megejtették a helyszíni szemlét, felvették a jegyzőkönyvet, amiközben érdekes es meglepő dolog történt. A szoba sarkában álló ágy feletti egészséges és erőeljes gyermeksisírás tette figyelmessé a jelenvoltakat.

Az orvos odalépett az ágyhoz, ahol meglepetve konstatálta, hogy a vánkások között betakargatva egy szépen kifejlődött erős fiúgyermek van, aki lehető hangosan adott kifejezést jelenlétének. A szerencsétlen leány csecsemője volt a kicsi, akit az öngyilkos anya megezőleg gondosan betargatott és csak azután végzett magával.

A szegény kis csecsemőt nyomban gondos kezelés alá vették, majd pedig egy rendőr gondjaira bízva kocsin bevitték a csecsemőt a lel neházbá.

A szerencsétlen leány tragédiájáról a rendőrség értesítette a szülőket. A holttestet be szállították a közkörház halottas házába.

Színház. Művészet.

Műsor:

Szombaton: „Mi történt az éjjel?” bohózat C bérlet.

Vasárnap délután: „Tatárjárás” operette bérletszünet.

Vasárnap este: „Koldus gróf” operette bérletszünet.

* **Mi történt az éjjel?** Ma kerül színre a Víg-színház kitűnő énekes bohózat: Mi történt az éjjel? A közönség ez estén ki nem fogja a kacagásból. Különösen Gerő Ida és Gyöngyi Izsó gondoskodnak a jókedvről, már az ő kedvükért is érdemes megnézni a darabot. Egy pár szép énekszám és tánc tarkítja ezt a kitűnő mulattató bohózatot, melynek kissé pikáns mellékize sem hiányzik.

* **A Szabinnők elrablása.** Jövő héten kerül színre másodszer ez idén a Szabinnők elrablása Rettegi színigazgató szerepében Gyöngyi Izsóval, aki a multkor betegsége miatt nem játszhatott.

* **Gyimesi vadvirág.** Géczy nagysikerű népszínműve: a Gyimesi vadvirág kerül színre csütörtökön új betanulással. A női főszerepet Zsigmondi Anna játssa.

* **A kék egér** lesz a legközelebbi vígjáték ujdonsága színházunknak.

Mrabéczy fest, mos, tisztít!
Debreczen, Széchenyi-u. 42.

Ékszer, zsebórá

bizalommal
jótállás mellett

Halász Nándor

órás és ékszerésznél
lehet vásárolniDebrecen Piac 24.
(Fehérlő-szálloda épület.)

H I R E K.

— **A főkapitány itthon.** Végh Gyula rendőrkapitány budapesti utjáról hazakereszt és átvette hivatala vezetését.

— **Kuczik Gábor meghalt.** Debrecen polgári társadalmának tipikus alakja volt Kuczik Gábor, ki esütőtűz este nyolc óra-kor hosszas szenvedés után meghalt. Kuczik Gábor virágzó hentesüzletet tartott fenn, de üzletével mintegy másfél év óta felhagyott, azóta jobbra gyengélkedett. — Pár nappal ezelőtt feloldalt szélütés érte és két napi kínos agonizálás után meghalt. Temegetése holnap délután lesz a Teleky-utcai gyaszházából.

— **Pusztító vörheny járvány.** Néhány hét óta, mint érmihályfalvai tudósítónk írja, oly arányban terjed a községben a vörheny járvány, hogy alig akad ház, ahol beteg gyermek ne feküdne. — Ez ideig 58 megbetegedés történt. Másfél hét alatt husz gyermek halt meg vörhenyben. A körorvos alig képes kellő segítséget nyújtani az egyre szaporodó betegeknek s már több ízben segítséget kért a megyei főorvostól de ezideig még intézkedés nem történt.

— **Badagos szakelődés.** Stipán István mester szakelődé át f. hó 25-én, vasárnap, d. e 8—12 óráig és hétfőn 7—9 óráig az ipartestület helyiségében tartja meg.

— **Boka Károly életrajza.** A magyar klasszikus zene egyik atyamesterének: Boka Károlynak emlékezete előtt rövid idő múlva terója kegyeletét Debrecen város közönsége. A Casino alapítványt tett nevére a Zenedében, alapítványt a Csokonai körben, pusztulásnak indult sirhamát mekereste, díszes emlékekkel megjelölte, a jövő héten pedig hangversenyt rendez emlékeztetőre. Maradandó emléket állított a nagy zenésznek Komlóssy Arthur, a Csokonai Kör alelnöke, amidőn sok-sok nehezséggel küzdve, de fáradhatlan utánjárással megírta Boka Károlynak életrajzát. Ez az életrajz egyben egy darab nemzetünknek politikai és művelődéstörténetéből, mert hiszen Boka Károly neve és művészete azoktól elválaszthatatlan. És megvagyunk róla győződve, hogy közönségünk elismeréssel adózik Komlóssy Arthur-nak, amiért a jövő számára megmentette a feledéstől Boka Károlynak emlékét. A rendkívül érdekes élet- és kortörténelmi rajzot lapunknak holnapi számában közöljük.

— **Betörések Nagyszalontán.** Nagyszalontán legutóbb több nagy betörés történt. Az elmúlt héten egymásután fosztottak ki több üzletet s a rendőrség a legnagyobb eréllyel látott hozzá a betörők kinyomozásához. Mint nagyszalontai tudósítónk jeleni, a rendőrök ma elfogták Beresényi János téglagyári munkást, aki már be is ismerte, hogy ő követte el a betöréseket.

— **A Sz. László Dalegylet** rendkívüli közgyűlését f. hó 11-én közbejött akadályok miatt nem tarthatván meg, alapszabályai szerint újból kihirdetett közgyűlését holnap, azaz október 25-én, vasárnap d. u. 8 órakor fogja a róm. kath. elemi fiúiskola Varga-ucsi épületében megtartani. Tárgy: a megüresedett egykori tisztségeknek választás utján való betöltése. Mire az összes tagokat tisztelettel meghívja az Elnökség.

— **A Vilmos huszárezred lövészanya.** A debreceni 7. Vilmos huszárezred 29-én délután 1 órai kezdettel a debreceni versenypályán lövésznyt rendez. A versenyen az ezred tisztikara fog futtatni.

— **Közszállítások** a debreceni Kereskedelmi és Iparkamaránál. Eladó rongyeműekre írt ki ajánlati versenytárgyalást a pozsonyi es. és kir. élelmezési rektor. Ajánlatok november 6-ig küldendők be. A debreceni csapatkórnáz bérletét a temesvári 7-ik hadtest versenytárgyalás útján kívánja biztosítani. Ajánlatok november 10-ig nyújtandók be. Távírószlopok szállítása ügyében november 10-én versenytárgyalás lesz a kereskedelemügyi miniszteriumban. Szállítandó 26,167 darab faszlop. A es. és kir. haditengerészet szükségleti ügyében értesíti a kereskedelemügyi m. kir. miniszter a kamarát hogy a nagyvárnyu szállítás ajánlati felhívása a Budapesti Közlöny október 31-iki számában jelent meg. E szállítások a egyebként bővebb felvilágosítás a debreceni kereskedelmi és iparkamaránál szerezhető.

— **Feljelentett házasságszédelő** Varga Ráchel 28 éves asszony feljelentést tett tegnap a rendőrségen Törösy Sándor, másképen Rigan Sándor cigányzenész ellen, aki a házasságszédelést üzletszerűen üzi. A napokban is Híjdühadházon megismertkedett Varga R. chellel és házassági ajánlatot tett neki. A fiatal asszony szívesen fogadta és mindjárt be is költöztek Debrecenbe s itt a Pesti utca 41. szám alatt vettek ki lakást. A férfi azonban mindjárt az első éjszaka után megugrott és magával vitte az egy napos feleség 60 koronáját s más értéktárgyait. Törösy Sándort nyomozza a rendőrség.

— **Tolvaj cseléd.** Jablonkai Jolán 23 éves cselédleány Török Gábor főerdő nester volt szolgálatban. A gazdája mindenben szabad kezét engedett neki, azonban Jablonkai Jolán rutul visszaélt ezzel a bizalommal. Ugyanis suttymban poharakat, főzőedényeket és egyéb konyhafelszereléseket lopkodott el tőle s azokat a szomszédban lakó Ugrai Lászlónak adta el, akinél az eltalajdonított tárgyakat nagy részben meg is találták s így Török Gábor kára jóreszt megterült. A bíróság tegnapi ülésén Jablonkai Jolánt lopásért 3 havi, Ugrai Lászlónét pedig orgazdaság büntette miatt 2 havi fegyházra ítélte.

— **Tegnapi halottak.** A tegnapi nap folyamán a helybeli állami anyakönyvi hivatalba a következő haláleseteket jelentették be: Durai Lajos ref. 7 hónapos, Földi Imre 65 éves, Szabó János ref. 14 éves, Kozma Ger-gely róm. k. 31 éves.

— **Percel Carola** tánciskolájában a beiratkozások megkezdődtek. Szent Anna-utca 22. szám.

— **Téli keztyűk, sárcipők, gummi különlegességek** Győrfi Sándornál Simonffy-utca 2.

— **Keresek** világos száraz udvari helyiséget iparvállalat részére. Cím a kiadóhivatalban.

— **Vízvezetési, fürdő, osztorozás és szivattyú berendezéseket** szakszerűen készít és javít jótállás mellett Wilhelm Ede, Hatvan-utca 4. sz.

Újtöltésű zsebvillanylámpák érkeztek Mentze Henrik újdonságok áruházába, Kossuth-utca 4. szám.

Pontos órákat

jótállás mellett

Gáspárik Ádám

órás- és kőszerezésnél

Piac-u. 85. sz.

(Bankégyesülettel szemben.)

A balkáni bonyodalom.

Törökország a monarchia ellen.

Mozgósítanak Magyarországon.

— Távirati tudósítások. —

Budapest, október 24.

Szerbia nem akar megnyugodni. Belgrád még mindig osztrák- és magyarellenes tüntetéseknek a színhelye.

Ezalatt a mi hadvezetőségünk esendben miudant megtesz a monarchia határainak védelmére. Biztos értesülésünk van arról, hogy a boszniai csapatokat erősen megsza-porították, úgy, hogy Boszniában huszezerrel több katona van, mint rendszeres időközön lenni szokott. A Montenegró feletti határ különösen meg van erősítve és az összes odavezető utak alá vannak aknázva. A szerbiával határos vármegyék máris megvannak rakva katonasággal és ágyúkkal.

A balkáni bonyodalomról ma távirataink a következők:

Beldrad, október 23. Az osztrák és magyar üzletek még mindig sokat szenvednek a bojkott mozgalomtól. Tegnap egy osztrák kereskedőt megverték, mert az üzlete előtt álló tömeget távozásra szólította fel. A tömeg ezenkívül több nőt inzultált, akik osztrák üzletekből jöttek ki. Az árut elvetették és sárba dobták. A legtöbb osztrák és magyar üzlet ennek következtében ma zárva van.

Az albáni mozgalom.

Prizrend, október 22. Az itteni albánok, valamint az Ipek, Djakovó és az ezek körül fekvő területek albanjai az új éra mozgalmában alig játszanak szerepet. Tarkodó, passzív s indifferens magatartást tanusítanak. Albán iskolák és klubok létesítése iránt semmi érdekük sincsen. Nagy ellentétképpen a Dél-Albánia általánosán föl-keltett, több helyen előrehaladt nemzeti érzésével Észak-Albániában a mohammedán városi lakók többsége előnyben részesíti a török nyelvet az albánnal szemben és ily kijelentéseket: Első sorban mohamedánok vagyunk és csak azután albánok, e körökben gyakran lehet hallani.

Ausztria-Magyarország és a Porta.

Berlin, október 23. A Voss. Ztg. jelenti Konstantinápolyból: Biztos forrásból értesültem, hogy a porta tegnap este visszautasította a közvetlen tárgyalást Magyarországgal.

Hogy a porta emez elhatározásában milyen szerepet játszik Ausztria-Magyarország vonakodása, hogy a török államadósság lefizetéséhez hozzájáruljon és mennyiben járult hozzá ahhoz Anglia befolyása, még nem lehet tudni. Anglia befolyását tegnap nagy-követe hivatalos kijelentésével, hogy a közvetlen tárgyalás ellenkezik Anglia kívánásával, különös nyomatékkal érvényesítette. A tárgyalások az Ausztria-Magyarországgal való közvetlen megegyezésre már nagyon kedvezően állottak és tegnapelőtt már az a hír is elterjedt, hogy a megegyezés már létre is jött. A porta elutasító magatartásával egy-

idejűleg azt is kimondotta, hogy a konferenciához elvben hozzájárul.

Németország Szerbia ellen.

Budapestről jelentik: A balkáni bonyodalombban a monarchia javára nagy sullyal esik bele Bülow német birodalmi kancellár nyilatkozata, ki Milanovics szerb külügyminiszternek kijelentette, hogy Németország még tárgyalni sem lesz hajlandó Szerbiával.

Mozgósítások.

Feltétlenül megbízható forrásból jelentik, hogy Magyarországon a mozgósítás elrendelése csak napok kérdése. A budapesti 86 gyalogezred mozgósítását már el is rendelték és a csapatot már holnap indul a szerbiai határok felé.

Óriási robbanás a fővárosban.

Három halott, öt sebesült.

október 23.

Fővárosi telefonjelentések szerint Budapestben ma estén ismét rettenetes katasztrófa történt, melynek részletei erősen emlékeztetnek a Kovald-féle robbanásra és gyárégésre.

Tegnap este a Hercog és Geiger fővárosi vegyészeti gyárban történt robbanás. Kévéssel esti hat óra előtt a pincehelyiségben egy hordó terpentín felrobbant.

A robbanás lángban borította az egész emeletes épületet, melyben ekkor még ott dolgoztak — a munkások.

A munkások között óriási rémület keletkezett. Páni félelem szállt meg mindenkit s mire tüzoltók érkeztek a helyszínre már három halottja és öt súlyosan sebesültje volt a tűznek.

A mentési munkálatok folyamatban vannak. Este tíz órakor az épület még mindig ég.

Irtózatossá jelenetek játszódtak le, mikor egy-egy az égő épületben

benszorult munkás menekülni akart. Azt hiszik, hogy az épületben még több halott is van. A könnyebben sebesültek sz ma meg sem állapítható.

258,964—1908. M. kir. államvasutak.

Pályázati hirdetés.

A m. kir. államvasutak igazgatósága nyilvános pályázatot hirdet a tulajdonában levő mintegy 7503 drb vízmentes teherkocsi takaróponyva közül a használat közben megsérültek, 1909—1913 években leendő foltozása és egyéb módon való alapos kijavítása, bőralkátetes új sárgaréz karikákkal való ellátása és helyreállítása iránti munkálatokra.

Ezen munkálatokra a 258,964—1908. sz. alatti pályázati felhívásban foglalt határozmányok és a magyar királyi államvasutak 122,291—96. számú általános szállítási feltételei, valamint a 162,265—1907. számú ponyvák szállítására vonatkozó különleges feltételek mérvadók és kötelezők.

Ezen határozmányok, valamint az ajánlati űrlapok a m. kir. államvasutak igazgatóságának anyag- és leltár beszerzési „A III.” szakosztályánál, Budapest, VI., Andrássy-ut 73. szám II. emelet 46. ajtó, a ponyvák pedig a budapest-józsefvárosi állomáson levő ponyvakezelési raktárvezetőségénél a pályázati határidőig naponként, a hivatalos órák alatt megtekinthetők, különben pedig a határozmányokat feltüntetett pályázati felhívás és az ajánlati űrlap 1—1 példányával az igazgatóság anyag- és leltárbeszerzési szakosztályánál díjtalanul megszerezhetők; a hivatkozott szállítási feltételek pedig az igazgatóság nyomtatványtáránál 50, illetve 30 fillér befizetése, esetleg 50, 30 és 20 fillér postadíj előzetes beküldése ellenében megszerezhetők.

Minden ajánlattevőről feltételeztetik, hogy a pályázati feltételeket ismeri és kötelezőleg elfogadja.

Az ajánlat kizárólag e célra készült és az igazgatóság anyag- és leltár beszerzési szakosztályánál 1—1 példányban ingyen kapható űrlapon állítandó ki.

A lepecsételt és sértetlen borítékban elhelyezendő, aláírt és kellő bélyeggel ellátott ajánlatok; a m. kir. államvasutak igazgatóságának anyag- és leltárbeszerzési (A III.) szakosztályához címezve, legkésőbb f. évi november hó 19-én délelőtt 12 óráig beküldendők, illetve ott átadandók és ezek borítékára világosan rávezetendő:

„Ajánlat 258,964—908. számhoz, ponyvák foltozására és javítására“.

Az ajánlatához 4000 korona készpénzben, vagy állami letételekre alkalmas értékpapirokban bánatpénzképen legkésőbb 1908.

évi november hó 18-án déli 12 óráig a magyar királyi államvasutak főpénztáránál leteendő.

Nyertes ajánló ezen bánatpénzt, a pályázati felhívásban foglalt feltételek értelmében 44,000 korona biztosítékra köteles a szerződés aláírásakor kiegészíteni.

A bánatpénz letétele az ajánlatban ugyan felemlítendő, a letett bánatpénzről szóló letéti jegy azonban nem esatolandó az ajánlat hoz.

Budapest, 1908. évi október hóban.

Az Igazgatóság.

Értesítés.

Van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, hogy az eddig

Vanger Sándor és társa

cég alatt fennálló női divat szalont, az ifj. Szele Lajos urnak cégünkben történt kilépése folytán, a mai naptól **Vanger Sándor** néven fogom vezetni. — Amidőn ezt szíves tudomásra hozom, egyben kérem továbbra is nagybecsű szíves pártfogást. Teljes tisztelettel **Vanger Sándor,** Batthyányi-utca 1. szám.

A bőr ápolása kötelesség az egészség érdekében s erre legalkalmasa szer a

MOLLITERGIN,

mely megőrzi a bőr (az arc- és kézbőrnek) üdeségét, hamvasságát, rózsaszinben játszó fehérségét. Megszünteti a kézörösséget. Az eldurvult, kirepedezett és szélkifújta arcot vagy kezét, a legrovidebb idő alatt fehérré s puhává tesz! Poudre alá is igen ajánlható!

Hatása gyors és biztos! Mint bőrápoló szer páratlan! Teljesen fémmentes és ártalmatlan! Egy üveg MOLLITERGIN ára 1 K. Készítős helye s főraktára **Mihalovits Jenő** gyógyszerháza a „Kigyó“-hoz Debrecenben, Főpiac 31. sz. alatt, a Városházzal szemben.

Eladó

a Petőfi-tér 2. számú ház.

amelyen jelenleg egy jömenetelű **korosma** és **vendéglő van.** Könnyű fizetési feltételek mellett azonnal eladó. — Értekezhetni a Darvas-féle fűszer-üzletben.

Elegáns façon!

Heti gyártás 15000 pár.

Kitűnő hírnevünket

● **szolid alapelveinknek** ●
köszönhetjük.

Legnagyobb választék!

1200 munkás és hivatalnok.

CIPŐÁRUINKAT

a cipő talpába bélyegzett gyári védjegy és a szabott alacsony és versenyképes árak mellett adjuk el.

Honi ipar.

Kivonat árjegyzékünk egyes cikkeiből.

Honi ipar.

Férfi cugos cipő, erős bőrből	frt. 3.30
Férfi fűzős cipő, kitűnő Box-bőrből	„ 4.50
Férfi fűzős cipő, valódi Box-Calf-ból, kedvelt sétánycipő.	„ 5.75
Férfi fűzős cipő, legfinomabb Chevauxból, igen könnyű, Goodyear varrott	„ 6.—
Férfi cugos tisztí cipő, legfinomabb Chevauxból, sima	„ 6.50
Férfi gombos cipő, I-a Chevauxból, nagyon elegáns, Goodyear varrott	„ 7.—
Férfi hegymászó cipő, legjobb Box-Calfból, American Style	„ 7.50

Különlegesség „Goodyear Welt“ árukban.
A jelenkor elismert legjobb minősége.

Női fűzős cipő erős bőrből,	frt. 3.—
Női gombos cipő, box bőrből	„ 4.25
Női fűzős cipő, fekete Box-bőrből, igen szolid kidolgozású	„ 4.—
Női fűzős cipő, I-a Box-Calf-ból, nagyon elegáns, Goodyear varrott	„ 5.50
Női gombos cipő, legfin. Chevauxból, Goodyear varrott, elegáns façon	„ 6.—
Női cugos posztó cipő, körül bérrel	„ 3.25
Női posztó cipő magas szárral gummi slinglivel körül bérrel	„ 2.50

Legnagyobb választék fél-, házi- és gyermekcipőkben. Kizárólag magyar gyártmány.

Legnagyobb választék fél-, házi- és gyermekcipőkben. Kizárólag magyar gyártmány.

„TURUL“ cipőgyár r.-t. debreceni főraktára Fiac-u 48.

Női ruhaszövetek,

az őszi- és téli idényre, valamint flanelek, barchetek, fekete és színes selymek, bársonyok, gyönyörű ruhadíszek.

Francia P. D. jegyű fűzők.

Arefátyol, divatóvek, gyöngy- és bőr díszításkák. Menyasszonyi selymek Koszoruk és fátyolok

legolcsóbb szabott árban.

Szőrme utánzat,

női kabátokra sima és préselt 120 cm. széles, barna és fekete színekben métere 8 forintól 15 forintig.

Boák és muffok

óriási választékban. — Costümökre, színházi kabátokra női posztók minden színben.

SZŐNYEGEK,

jutta, spárga, hollandi, kiddor-münster, taposztry, velour, futó- és szalonszőnyegek, minden nagyságban, torontáli szőnyegek, diván terítők, butor szövetek és creppek, viaszkos vászon

legolcsóbb szabott árban.

Ágy- és asztalterítők, szövet és csipke függönyök, stórok.

Kéz fehérneműek, vászon,

siffon és batiszt női ingek, nadrágok, hálók öntösök és alsó szoknyák, sima- és himzett kész ágyhuzatok, selyem lüster és elölt alsószoknyák, kásmir és selyem paplanok, matracok legolcsóbb szabott árban.

férfi ingek, lábravalók, hálóingek, gallérok, kézelők, nyak-kendők, divatsebkeendők.

Alsó tricott ingek

lábravalók, ujjasok, téli kendők, himalaja haraszt és plüsch minőségekben.

Férfi ruhaszövetek,

magyar- és angol gyártmány. — hozzávaló béles árak. Har snyák, keztyűk, nők, férfiak és gyermekek részére állandó nagy választékban, legolcsóbb szabott árban

SZABÓ LAJOS FIAI

divat-, vászon- és szőnyeg-raktára
Debrecen, Rózsa-utca 1. sz.

Tolnai Dániel

első és legnagyobb
hajdumegyei cipőraktár
DEBRECZEN,
Piac-utca 49 sz.
Dns választék mindennemű
legkiválóbb gyártmányú női-
férfi- és gyermek-
Cipőkben.

világhírű „GO-ON” cipők egyedüli árusítója.

Használt,

de teljesen kijavított sorvetőgépek minden nagyságban, ugyszintén a világhírű eredeti **Melichár-féle Unikom Drill vetőgépek** továbbá Répavágók, Szecsavágók, Ekék, Boronák, Szöllőzuzók, Borsajtók és általában mindenféle gazdasági eszközök kedvező feltételek mellett eddig nem létezett olcsó árban felelősség mellett kaphatók.

Bagi István

gazdasági gépraktárában Kaba.
Az őszi idényre ujdonságaink

Női ruhaszövetek, Kosztüm-kelmék

Bársonyok,

Kabát-Plüssökben megérkeztek Bosznay J. és Tsa

divat-áruházában
Debrecen, Kossuth-u. 5.

Villanyszerelő,

önálló munkás, aki 500- 600 K tőkével bir, egy itt létesítendő új esillár és szerelő-üzlethez

társul

kerestetik. Jelentkezőknek a címet a kiadó hivatal esütörtökig továbbítja. 2282

Szőlőoltvány.

szállít fajtisztaságért jótállva legduzsabb választékban már évek óta elsőnek és megbízhatóbbnak ismert

Külföldi első szőlőoltvány telep; tulajdonos GASPARI FRIGYES Medgyes 25. sz. (Nagyküküllő m.) Tessék képes árjegyzéket kérni! Az árjegyzékben található az ország minden részéből érkezett elismerő levelek, ennél fogva minden szőlőbirtokos megrendelésének megtétele előtt az ismerős személyiségtől úgy szó, mint írásbelileg bizonyosságot szerezhet magának fenti szőlőtelep feltétlen megbízhatóságáról.

BUZIÁSI PHÖNIX

ÁSVÁNYVIZ

Kitünő hatásu vese- és hólyagbajoknál.

Szénsavdus, kellemes, savanykás ízű, vasmentesített.

❀ **RENKIVÜL ÜDÍTŐ ASZTALI VIZ.** ❀
Üdit, gyógyít. Orvosilag ajánlva.

Ivógyógmódra használva, vese- és hólyagbajoknál, a vesemedence idült hurutjainál, huykő- és fővényképződésnél, a légutak és a kiválasztószervek hurutos bántalmainál kitünő hatásnak bizonyult. — Prospektust kívánatra küld a forráskezelőség: **Muschong buziási gyógyfürdő igazgatósága Buziásfürdőn.**
Debreceni főraktár Grünberger és Glück cégnél.

APRO HIRDETÉSEK.

Dija: 10 szög 40 fillér, minden további szög 4 fillér, vastagabb betűkkel szedett szög 6 fillér.

Levélbeli tudakozásokra pontosan válaszolunk, ha a szükséges levélbélyeg beletűzött.

10 10 10 10 10 10 Apró hirdetések előre ismétendők. 10 10 10 10 10 10

Vigyázzon! Uraktól levetett ócska ruhákat igen tisztességes árban vesz Rosenberg Béni, Bádogos-utca 4. sz. a.

Tajtéklpák, Hermonikák, Cipők, eszmák, kézi és ládai fűerek és piaci táskák a legolcsóbb árban szerezhetők be a „Munkás bazár“-ban Bádogos-utca 4. szám.

35 ezer lakosu városban elegáns berendezésű jömenetelű vasuti szálloda és vendéglő más vállalat miatt kedvező feltételekkel eladó. Értekezni Sárközy Sándornál Hatvan-utca 17. sz.

Földvári L.

debreceni első elektrotechnikai gyár és villamos szerelési vállalat

Kossuth-utca 1 sz.

Villamos világítást, erőátvitelt, telefonok, villamos csengők berendezését, javításait, évi jókarban tartását, ugy helyben, mint vidéken, legjutányosabban eszközöl.

Telefon 168. sz.

TELEFON 653.

BELYEGZŐ-GYÁR

Első Debreceni

és KÖNYVNYOMDA.

SIMONFFY-U. 5.

Kárpitos- és díszítő-műhely

Debrecen, Piac-u. 47.

(a főpostával szemben.) Elvállalunk minden szakmába vágó munkákat, ebédlő, háló és szalonok kárpitozását, új afrikai lészőr matracok készítését és régi felhissítését. Független feltevést és gyermekkoszik díszítését. Kész

o o o diványok. o o o

Jutányos árak.

Varga és Mész.

Pénztárnok felvételt Welsz Izidor Lusztig és Bán utóda üzletében Simonffy-u 2.

Ügynökök kerestetnek.

Hajdumegye minden városában és falujában keresünk megbízható egyéneket bármilyen állásu, akik mellékesen szép jövedelemre akarnak szert tenni, bővebbet Schwartz pipakereskedő Debrecen.

Boros hordó prima minőségben 100 literrel 1000 literesig minden nagyságban és egy 25 hektoliteres használt hordó eladó **Báró Györfy Miklós** kádármesternél Nap-utca 4. sz. a. Debrecen.

Jókarban lévő boros hordó eladó Egy-malom-u. 4. sz. 2287

Eladó ház, Nagy udvarral és nagy helyiségekkel, lakással. Iparvállalatnak alkalmas. Cím a kiadóban.

Autorok

Erős izléses modern szép legkedvezőbb feltételek mellett

Grósz József, Péter

cégnél szerezhetők be. Piac-utca 70. szám a.

Debreceni faipar r.-tár.

ajánlja 3 éves vágásu tűzifáit: eldrótozva ólomzáros szekérben, házhoz szállítva és berakva:

Cserfát, Bükkfát, Gyertyánfát 4 felé vágva 10 mázsát 23 koronáért. — Vargafát 10 mázsát 24 koronáért. 5 felé vágva 1 koronával drágább. **Aprózott fát 5 mázsánként már hazaszállítunk.** — Az aprózott fa tetszés szerinti mennyiségben mázsánként telepünkön átvéve **2 korona 20 fillér.**

1 öl cserfát hasábban	33 koronáért
1 „ bükkfát „	32 „
1 „ gyertyánfát „	34 „
1 „ vargafát „	34 „

Hazaszállítás ölenként 2 korona 80 fillér. Ugyanezen fák wagonszámra a legjutányosabb árak mellett kaphatók. — Megrendelések: telefon útján 544. szám, levelező-lapon, postautalványon, a részvénytársaság elárúsitóinál és **BRÜLL LAJOS** megbízott tisztviselőnk útján eszközölhetők. A szállítás **24 óra** alatt teljesítetik. A pontos szállítást ellenőrző bárcát kérjük figyelembe venni. Az igazgatóság.

Villamos-világítási és erőátviteli berendezések,

lakások, üzletek és egyéb helyiségek részére, legelőnyösebben és a legnagyobb szakértelemmel

a Ganz-féle Villamossági R. T.

debreceni építésvezetősége

(Piac-utca 72. sz.) által készítettnek.

Szakyszerű felvilágosítással, tervezetekkel és költségvetéssel bárkinek **díjtalanul** szolgál. Villagítótestek, csillárok és szerelvények das választóka.

Telefon szám: 568.

1063

Donogán és Somossy

Debrecen, Kistemplom-bazár.

Szőnyegek, Független, Ágy

és Asztalterítők, Flaneltaka-

o o rók, Linoleum. o o

Valódi persa szőnyegek nagyraktára.

Pontosan járó

inga-órák, zseb-órák és ékszerek

jótállással kaphatók

DEUTSCH L.

órák és ékszerésznél Hatvan-utca 2. szám.

A legdivatosabb női formák

MEGÉRKEZTEK. A legjutányosabb árak szerint **három óra** alatt alakít bármilyen régi női kalapot a legszebb kivitelben **Özv. KISS GÁBORNE** utóda **BORZA ISTVÁN** kalapos-üzlete Debrecen, **Csapó-utca** (Stenczinger-ház).

Boros hordók

és taposókádak használt

és új, minden nagyságban és mennyiségben o o kaphatók o o

Péterfia-utca 76.

Ugyanott 1 üzleti petroleumos tartály is eladó.